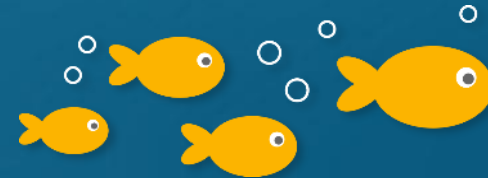

VAIKUTA
VESIIN

Kyyveden vesienhoidon johtoryhmä

1/2024, 23.4.2024

Kyyveden vesienhoidon johtoryhmä
Neuvotteluhuone Saimaa, Mikkeli/MS Teams
1/2024, 23.4.2024
Lasse Hämäläinen

Vesienhoidon tilannekatsaus

Vesienhoidon keskeiset kysymykset ja työohjelma Vuoksen vesienhoitoalueella 2028–2033

- Kuuleminen tulossa – ota kantaa!
- Vesienhoitokauden 2028-2033 suunnittelun työohjelmasta ja **vesienhoitoalueen keskeisistä kysymyksistä** sekä vesienhoitosuunnitelman ympäristöselostuksen laadinnasta kuullaan **15.12.2023-17.6.2024**.
- Vesienhoitoalueen keskeiset kysymykset on jaettu kolmeen pääteemaan:
 - toimenpiteiden toteutuksen tehostamiseen
 - valuma-aluelähtöiseen vesien- ja kuormituksen hallintaan muuttuvassa ilmastossa
 - pinta- ja pohjavesielinympäristöjen ja pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamiseen.

Vesienhoitoalueen keskeiset kysymykset

Tässä luvussa tuodaan esiin asioita, joita Vuoksen vesienhoitoalueen suunnittelijat, vesienhoidon sidosryhmät ja vesienhoitoalueen ohjausryhmä ovat pitäneet keskeisenä ja joita tullaan painottamaan vesienhoito-suunnitelman tarkistamisessa sekä vesien tilan parantamiseksi tehtävässä käytännön työssä.

Näkökohdat on jaettu kolmeen pääteemaan: toimenpiteiden toteutuksen tehostamiseen, valuma-alueelähtöiseen vesien- ja kuormituksen hallintaan muuttuvassa ilmastossa sekä pinta- ja pohjavesielinympäristöjen ja pilaantuneiden maa-alueiden kunnostamiseen.

Toimenpiteiden toteutuksen tehostaminen

Miksi tämä on keskeistä?

Ohjauskeinot eivät tue riittävästi vesienhoidon toimeenpanoa

- Toimenpiteiden kohdentamiseksi vesien tilan kannalta vaikuttavimpiin kohteisiin ei nykyisellään ole riittävän tehokkaita ohjauskeinoja.
- Lainsäädännössä on kehittämistarpeita, jotka hidastavat tarvittavien toimenpiteiden toteuttamista, esimerkiksi:
 - Hajakuormituksen sääntelyssä vaikuttavimmat toimet perustuvat vapaaehtoisuuteen
 - Vesitalouslupien pysyvyyssuoja vanhoille vesistörakenteille hidastaa toimeenpanoa
 - Lainsäädännön tulkintaa tulisi yhtenäistää ja mukauttaa nykyisiin vesienhoidon vaatimuksiin
 - Kompensaatiojärjestelmien mahdollisuuksia ja käyttöönottoa vesienhoidossa tulisi kehittää
- Olemassa olevat taloudelliset tukijärjestelmät eivät ole riittäviä tai niitä ei hyödynnetä optimaalisesti.
 - Rahoitusjärjestelmä on pirstaleinen ja jakautunut lukuisiin lähteisiin, joilla on omat rahoitusehtonsa. Tämä vaikeuttaa rahoituksen hakemista.
 - Rahoitus ei ole riittävä tai se ei kohdistu vesienhoidon kannalta tehokkaisiin toimenpiteisiin.
 - Hankkeiden rahoitus on usein yhdestä kolmeen vuotta, jolloin vesiensuojelun tavoitteet eivät ehdi toteutumaan. Rahoituksen tulisi olla nykyistä pitkäjänteisempää.
 - Erityisesti pienillä toimijoilla ei ole riittävästi resursseja laajempaan hankesuunnitteluun, omarahoitukseen ja kumppanien hakemiseen. Jatkossa tulisi pyrkiä laajempiin valuma-aluekohtaisiin hankkeisiin.
- Useissa kunnissa resurssit viranomaistyöhön ja vesiensuojeluhankkeisiin ovat vähäiset.

Mitä ovat ohjauskeinot?

Vesienhoidon toimeenpanoa edistäviä lainsäädännöllisiä, taloudellisia, hallinnollisia ja tiedollisia toimenpiteitä kutsutaan ohjauskeinoiksi.

Vesienhoidon suunnittelujärjestelmää tulee kehittää

- Toimenpiteet on kohdennettava alueille, joissa tarve on suurin.
- Uusissa hankkeissa vesienhoidon tavoitteet on sovittava yhteen esimerkiksi vihreän siirtymän ja ilmastotavoitteiden kanssa. Tämä tulisi huomioida jo maankäytön suunnittelussa.
- Ilmastonmuutoksen vaikutukset on huomioitava kattavasti vesienhoidon suunnittelujärjestelmässä.
- Vesienhoidon suunnittelu tulisi yhdistää muihin ympäristötavoitteisiin nykyistä paremmin (mm. ilmasto- ja luonnon monimuotoisuus), myös rahoituksen osalta.
- Toimijoiden roolit ja vastuut on selkeytettävä. Valuma-alueen toimijat (erityisesti maanomistajat) tulee osallistaa suunnitteluun mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.
- Toimenpiteiden on perustuttava tutkittuun tietoon hyväksyttävyyden ja kustannustehokkuuden parantamiseksi.
- Toimenpiteiden toteutuksen sekä vaikutusten seuranta on osin puutteellista ja vaikeaa. Seurantaa tulisi tehostaa.
- On otettava käyttöön uusia, tutkittuun tietoon perustuvia toimenpiteitä, jos nykyisillä vesien tilatavoitteita ei saavuteta.

Viestintää ja osallistumista tulee parantaa

- Puhtaiden pinta- ja pohjavesien arvostus on kasvanut entisestään. Tämä tulisi kanavoida vesien tilaa parantavaksi toiminnaksi
- Vesienhoidon yhteistyömalleja tulisi kehittää tukemaan toimeenpanoa. Erityisesti valuma-alueilla tulisi kehittää yhteistyötä eri toimijoiden välillä.
- Suunnitteluprosessin läpinäkyvyyden ja tiedonhallinnan parantaminen helpottaisi osallistumista. Kaikilla tulisi olla helposti saatavilla tieto vesien tilasta, siihen vaikuttavista tekijöistä sekä suunnitelluista ja tehdyistä toimenpiteistä sekä toimenpiteiden vaikutuksista.
- Vesienhoitoa koskeva tieto tulisi viestiä kohdeyleisöä kiinnostavalla, myönteisellä tavalla painottaen virkistyskäyttö- ja muita hyötyjä.
- Vesitietoisuutta tulisi lisätä. Tietoa tarvitaan lisää erityisesti valuma-alueista, veden kierrosta, pohjavesistä, vesiympäristölle haitallisista ja vaarallisista aineista, uusista toimenpiteistä ja menetelmistä sekä vesialueiden merkityksestä hiilen sitojana ja päästölähteenä.

Pohdittavaksi

- Miten toimenpiteiden suunnittelua voisi parantaa?
- Miten osallistumista toimenpiteiden suunnitteluun ja toteutukseen voitaisiin parantaa?
- Miten kehitetään toimintatapoja vesienhoidon toimeenpanon tehostamiseksi?
- Miten vahvistetaan toimeenpanon rahoitusta?

Vesienhoidon toimenpideohjelma

Etelä-Savon vesienhoidon toimenpideohjelma vuosille
2022-2027 [internetissä](#)

Katso myös [eTPO.fi](#)

Vesienhoidon yleissuunnitelma Kyyvesi-Pieksämäki kalatalousalueelle

[Kyyvesi-Pieksämäki kalatalousalue \(2021\)](#) (pdf)

Osa-alueiden kuormitusselvityksiä ja suunnitelmia

Kyyveden kuormitusselvitys (2018) [\(pdf\)](#)

Niskajärven kuormitusselvitys (2017) [\(pdf\)](#)

Suovonselän vesiensuojelurakenteiden suunnittelu (2023)

Kyyveden valuma-alue talkkarin pilottihanke

23.4.2024

ProAgria

MAA- JA
KOTITALOUSNAISET

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Kyyveden valuma-alue talkkari

Kehittämisteema

- **Valuma-alue lähtöisen vesienhallinnan koordinoinnin kehittäminen**

Kehittämistehtävät

1. Valuma-alue talkkarikonseptin pilotointi (tehtäväkenttä, kustannustehokkuus, vaikuttavuus, rahoitusmalli)
2. Verkostotoiminnan tukeminen ja eri toimijatasojen yhteistyön kehittäminen.
3. Koordinaation ja kohteiden priorisoinnin kehittäminen (mitä, kuka, missä, millä perusteella, kytkös vesien- ja merenhoitosuunnitelmiin ja toimenpideohjelmiin.)
4. Työkalujen käyttöönoton edistäminen
5. Rahoitusmallin / palvelupolun tarkastelu
6. Suunnittelijoiden ja urakoitsijoiden listaaminen

- **Väh. 2 rakennesuunnitelmaa**
- **Väh. 2 vesienhallinnan rakennetta**

Toteuttajat: Etelä-Savon ELY-keskus ja **ProAgria Etelä-Savo**

HANKKEEN ETENEMINEN

- Kyyveden valuma-alue talkkari valittu 4/2023
- Maanomistajien aktivointi ja osallistaminen
 - Asiakaskirjeet (yli 2000 kappaletta)
 - Tapahtumat
 - Retkiä, Yleisötapahtumia, Tupailtoja
 - Sosiaalinen media
 - Webropol –kysely
 - Instagram, Facebook
- Hankkeen omat sivut (<https://www.proagria.fi/hankkeet/kyyveden-valuma-alue-talkkari-pilottihanke>)

Eeva Lahtinen
ProAgria, Etelä-Savo
050-470 3884

Edelleen vähäinen paikkakunnalla oleskelun vaikeuttaa hankkeeseen osallistumista, vaikka olen siitä kiinnostunut

Toki kiinnostaa voiko itse jotain tehdä

Minulla olisi siihen sopiva alue

Info ei ole koskaan huonosta.

Mökkiläisenä minulla on vain tonttini joten ei oikein löydy maita tarjottavasti. Toki olen kiinnostunut miten tämä etenee...

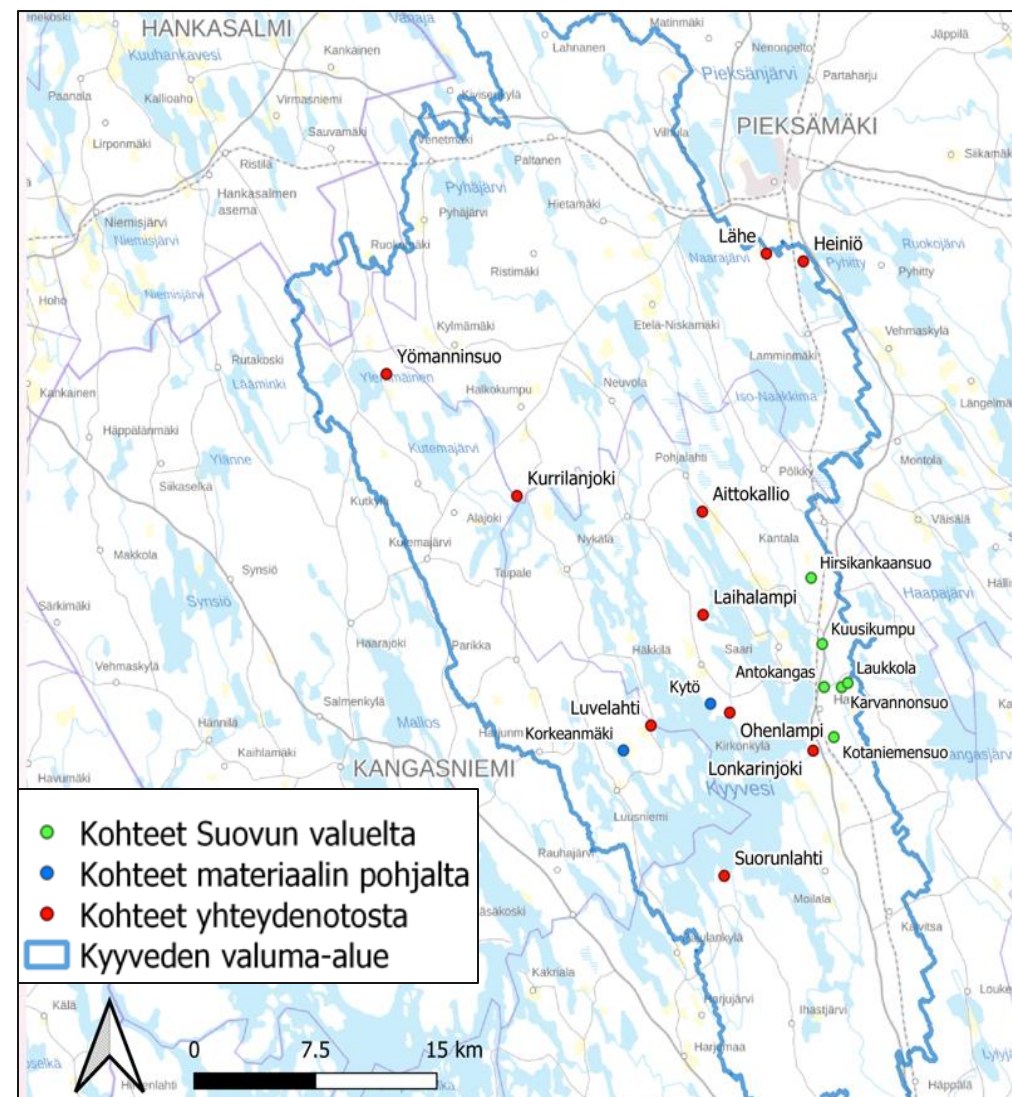
Haluan olla vesistösuojelussa mukana

Maatilani on ollut luomussa toistakymmentä vuotta, mutta valuman suhteen olisi vielä jotain varmaan tehtävissä.

Omalta pieneltä osaltani pellon vuokraajana ja metsänhoitajana haluan tehdä parhaani

HANKKEEN ETENEMINEN

- Kohteet
 - Hirsikankaansuon kosteikko
 - Suunnitelma valmis
 - Kilpailutus tehty, toteuttajana Maansiirto Kohvakka Ky
 - Toteutus kesällä 2024
 - Lieviskänjoen kaksitasouoma
 - Suunnitelma kilpailutettu
 - Toteuttaja KVVY Tutkimus Oy
 - Toteutus ei välttämättä ehdi hankkeen aikana
 - Vaihtoehtoisia rahoituslähteitä selvitetään

MITÄ SEURAAVAKSI

Talkkarimallin testaus

- Käytetyn suunnittelutyökalun viimeistely (esitysmuotoon)
- Valuma-alue talkkarin toiminnan kokemuksien kirjaus

Raportin valmistelua

Vesiensuojelurakenteet

- Rakenteiden edistäminen

Väli raportti

Kyyveden valuma-alueen pilotti-
hanke

Eeva Lahtinen

PROAGRIA ETELÄ-SAVO JA ETELÄ-SAVON
MAA- JA KOTITALOUSNAISET

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Suunnittelussa ja käynnissä olevat vesienhoitohankkeet

Ympäristöministeriön avustushaku

Avustetut vesistökunnostushankkeet

Suovunselän vedenlaadun parantamisen käytännön suunnittelu - ESAELY/1316/2021

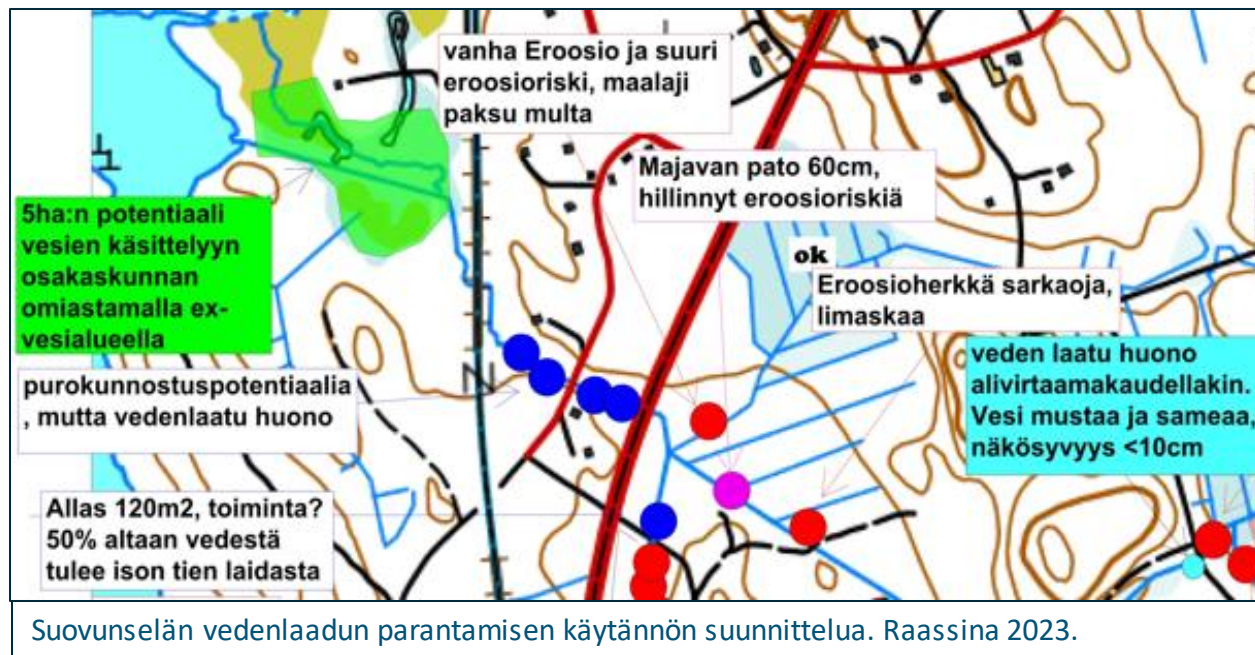
-Valmiina karttakuvat joihin Suovun alueelle tehty vesiensuojelurakenteiden suunnittelua.

Tyltynsalmen uppopuiden raivaus, Kyyvesi ESAELY/1414/2021

-Toteutettu vuosina 2022-2023 (päättynyt 11.9.2023)
-Raivattu uppopuita mahdollistamaan hoitokalastuksen Tyltynsalmosta

Kyyveden vähempiarvoisen kalan pyynti - ESAELY/1311/2022

-Toteutettu vuosittain (useita vuosia)
-Keväällä 2023 Suovunselän hoitokalastus rysillä/pauneteilla.
-Syksyllä hoitonuotto: Tyltynsalmi, Poroselkä, Mäkiselkä, Mustikkaselkä.

Avustetut vesistökunnostushankkeet

Iso-Nivujärven kunnostussuunnitelma - ESAELY/1428/2021

- Hankkeen päättymispäivä 30.9.2024.
- Ollut hankaluuksia konsultin aikataulujen kanssa, hankkeelle myönnettiin jatkoaikaa vuodelle 2024.
- Mahdollisesti konsultin vaihtaminen**

Uudet avustushakemukset

- **Kyyveden vähempiarvoisen kalan pyynti ESAELY/1585/2023**
 - Jatketaan aiempien vuosien hoitokalastusta
- Kyyvesi-foorumin jatko?

Avustusten hakeminen

- Avustusten hakuaika on vuosittain loka-marraskuussa (17.10.-30.11.2023)
- Hausta ilmoitetaan mm. ELY-keskusten nettisivuilla ja alueellisissa lehdissä
- Vesistöhankeita koskevat hakemukset toimitetaan alueellisen ELY-keskuksen kirjaamoon sähköisesti
- Hakuajan jälkeen toimitettuja hakemuksia voidaan ottaa huomioon määrärahojen puitteissa
- Määrärahat anotaan ELY-keskuksen käyttöön vuosittain ministeriöltä (YM & MMM). Vireille tulleiden hankkeiden määrä ja laatu vaikuttavat ELY-keskukselle myönnettävän määrärahan suuruuteen.

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Suunnittelussa ja käynnissä olevat vesienhoitohankkeet

Kyyveden alueen muut hankkeet

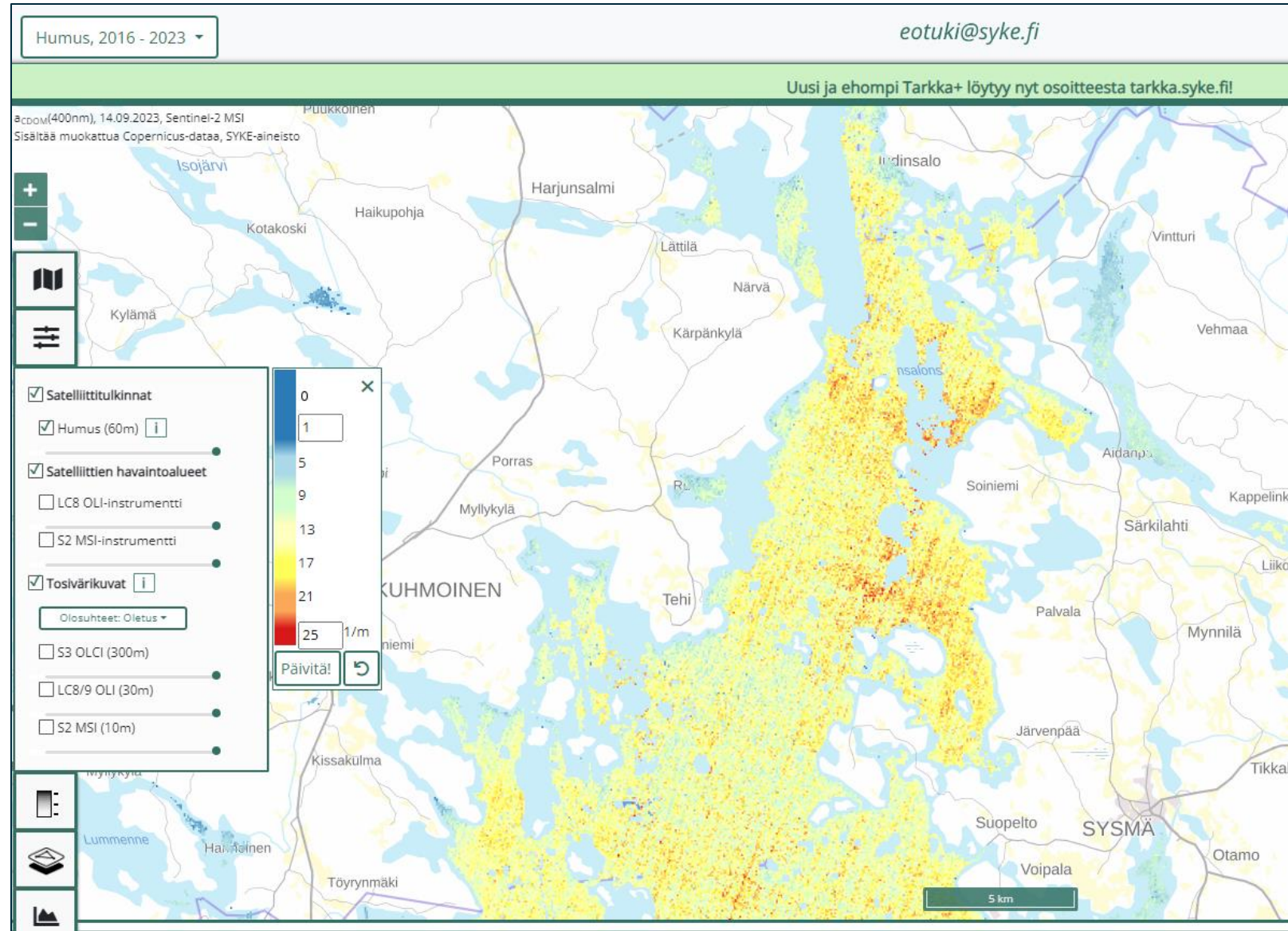
Muita käynnissä olevia hankkeita

Secchi –levyt

- Yhteensä 6 kappaletta ympäri Kyyvettä.
- Tarkoituksena luoda yleissuunnitelmassa esitetty valuma-alueen kattava näkösyvyysverkosto

Tarkka + (SYKE –yhteistyö)

- Kyyveden pääallas
- Kyyvesi, Suovonselkä
- Kyyvesi, Juurikkaselkä
- Yhteistyötä jatketaan SYKE:n kanssa vuonna 2024

Muita käynnissä olevia hankkeita

Metsätalouden luonnonhoitohankkeet (Metsäkeskus)

- Niskajoen ja Iso-Naakkiman hankkeet (14 suunniteltua kohdetta) olleet hankehaussa ja toteuttaja kesälle 2024 valittu.

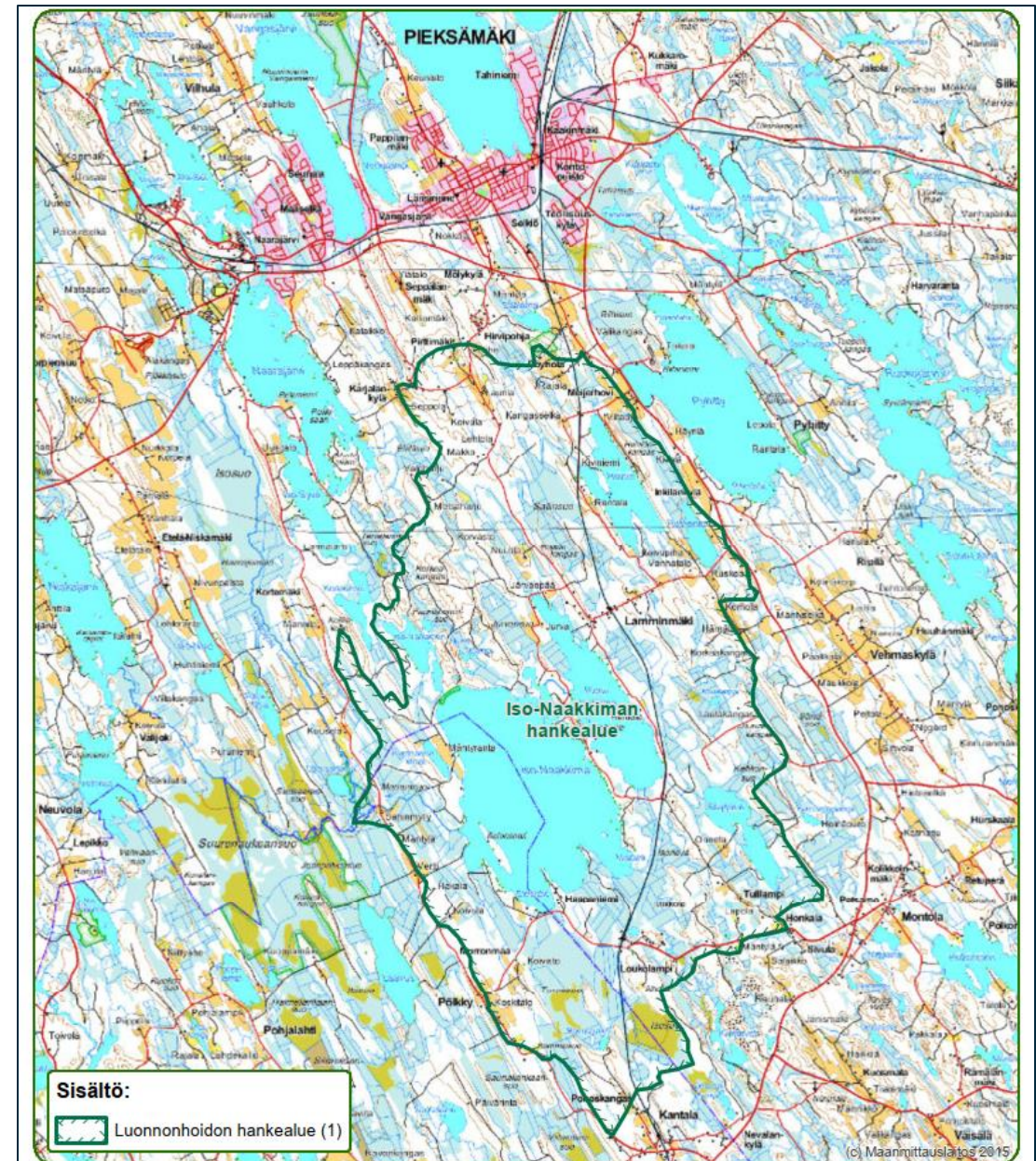
Kovalansuon kunnostustoimet

- Mikkelin kaupunki
- Tuotannosta poistuneen Kovalansuon kunnostustoimet toteutuksessa
- Männyntaimia istutettu kuivemmille alueille (Hiilineutraalius).
- Ajatuksena monimuotoisuuskosteikko (Rahoitus haussa ELY-keskuksella JTF-rahoitus (Oikeudenmukaisen siirtymän - rahasto)).

SOTKA-kosteikot, 4 mahdollista kohdetta (Riistakeskus)

Harjukosken patohanke (Museovirasto/Mikkelin kaupunki)

- Hanke ei ole edennyt edellisen palaverin jälkeen

Kartta on tulostettu Metsäkeskuksen metsätietojärjestelmästä: 22.5.2023

1:100 000

Kuvia Harjukosken padolta

Etelä-Savon alueellisen siirtymäsuunnitelman valinnat (toimintatyypit)

YRITYSTOIMINTA JA OSAAMINEN

1. PK-YRITYSTEN KASVU, KANSAINVÄLISTYMINEN JA INNOVOINTIVALMIUDET (ML. LIIKETOIMINTA- JA MARKKINOINTI-OAAMINEN), toimintaa uudistavat ja tuottavuutta lisäävät investoinnit sekä tuotteiden, palveluiden ja tuotantomenetelmien kehittäminen
2. ELINKEINOELÄMÄLÄHTÖINEN INNOVAATIO-TOIMINTA JA TKI-YHTEISTYÖ; YRITYSTEN JA TUTKIMUKSEN YHTEISHANKKEET
3. UUDELLEENKOULUTUS JA UUSIEN TAITOJEN HANKKIMINEN, ensisijainen kohderyhmä turvesektorilta työttömiksi jääneet tai työttömyysuhanalaiset, erityiskohteena nuoret

TKI JA VIHREÄ SIIRTYMÄ

4. UUDET INNOVAATIOT TURPEEN KORVAAMISEKSI JA TURPEEN UUDET INNOVATIIVISET KÄYTTÖMUODOT
5. UUSIUTUVAN ENERGIAN, VÄHÄHIILISEN TEKNOLOGIAN, BIO-JA KIERTOTALOUDEN JA ENERGIATEHOKKUUDEN UUDET RATKAISUT JA TKI

6. TURVETUOTANNOSTA POISTUVIEN SOIDEN ENNALLISTAMINEN JA JÄLKIKÄYTTÖ sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista, kattaa myös turvetuotannosta poistuvien soiden yhteydessä olevat vesistöalueet, mikäli niiden kunnostamisen tarve liittyy turvetuotannon loppumiseen

Ennallistamishankkeet

Kuka voi hakea?

Kunnat, kuntayhtymät, kehitysyhtiöt ja muut julkiset organisaatiot, tutkimus- ja koulutusorganisaatiot, pk-yritykset, yhdistykset ja säätiöt.

Tukimäärä?

Kehittämistoimenpiteissä 80 % ja investoinneissa 70 %.

Millaiset hankkeet voivat saada tukea?

1) soiden vettäminen, 2) turvetuotantoalueisiin kytkeytyvien vesistöjen kunnostaminen (myös kuormituksen vähentäminen ja hoitokalastus), 3) ilmastokestävän jatkokäytön kuten uusiutuvan energiantuotannon edistäminen, 4) virkistysalueiden kehittäminen, 5) turvemaiden päästöjen vähentäminen, 6) jatkokäytön tutkimus- ja selvityshankkeet, 7) maaperän happamuuden hallinta.

Huomioitavaa

Kohteelle tehdään aina kohdekohtainen suunnitelma ja tulokset kehittämishankkeissa ovat julkisia. Noudatettava *do no significant harm* eli DNSH-periaatetta.

Tavoitteet

Turvetuotannosta poistuvien soiden ennallistaminen, jälkikäyttö sekä selvitykset ja pilotoinnit niiden ennallistamisen ja jälkikäytön edellytyksistä ja mahdollisuuksista. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen näiltä alueilta.

Euroopan unionin
osarahoittama

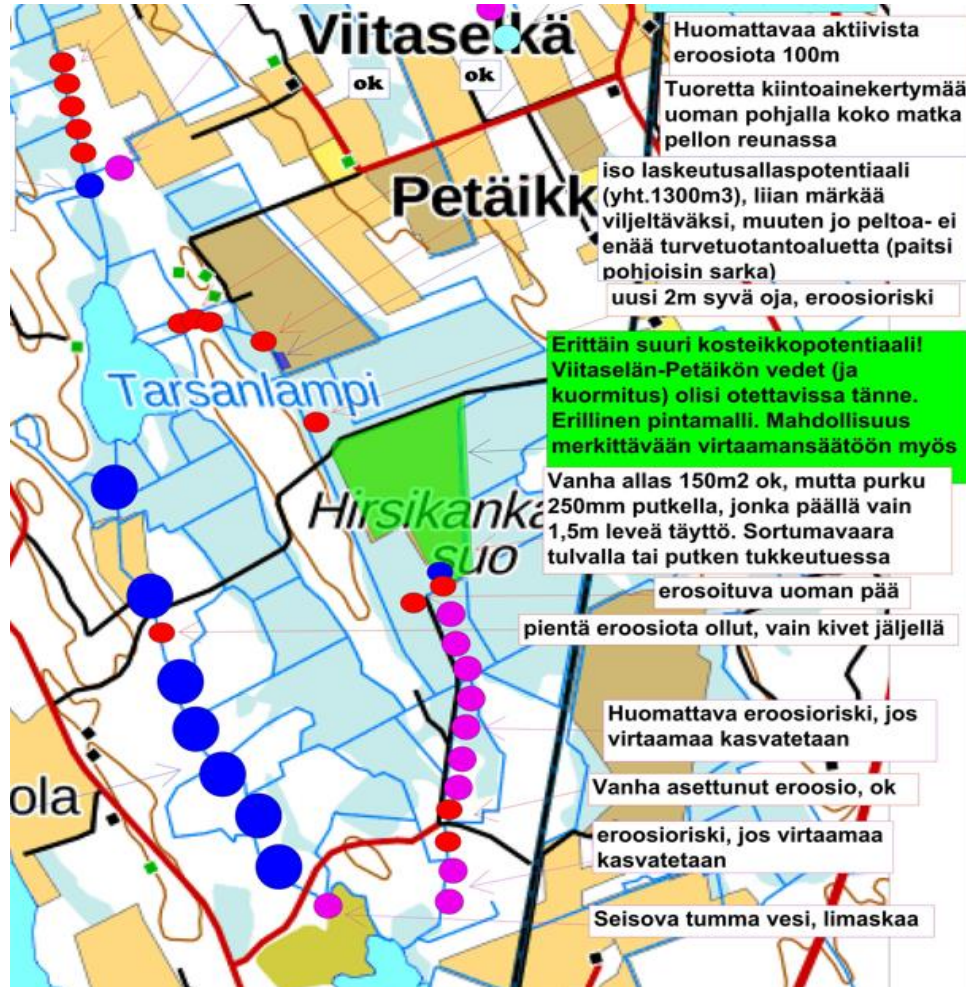
Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027

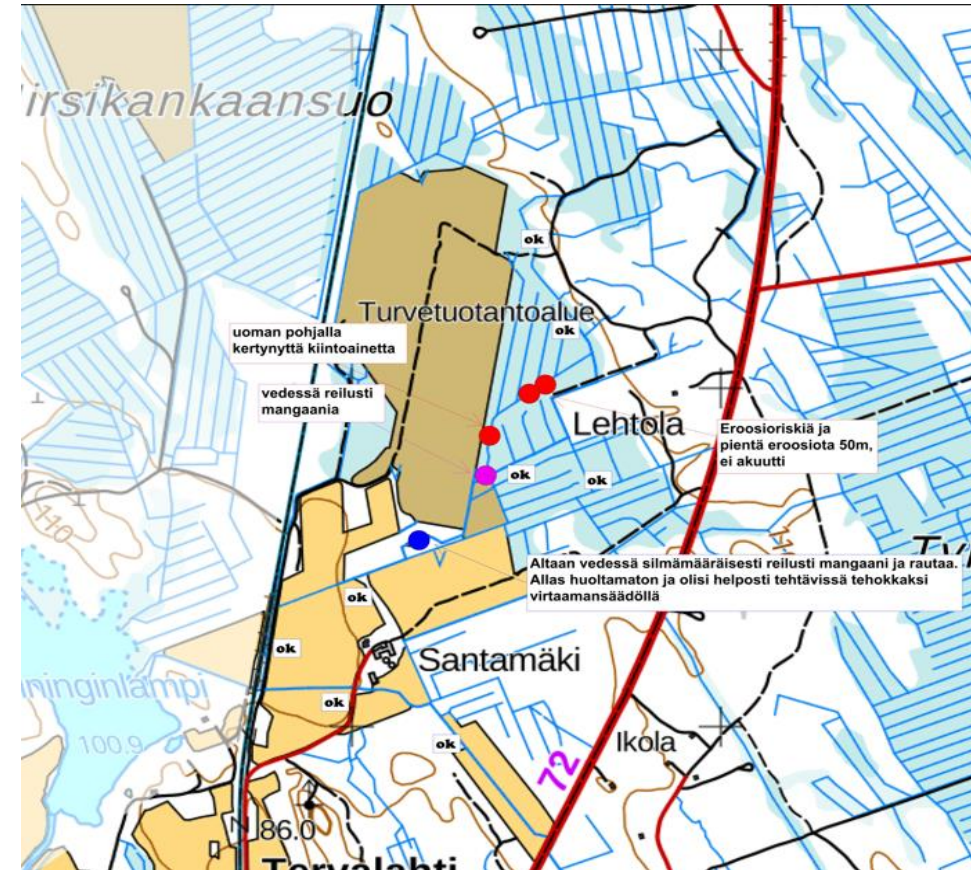
Etelä-Savon
maakuntaliitto

JTF –Suovunselkä?

- Yhteistyö Xamkin Tujaus-hankkeen kanssa?

Suovunselkä Pohjoinen

Suovunselkä Lätinen

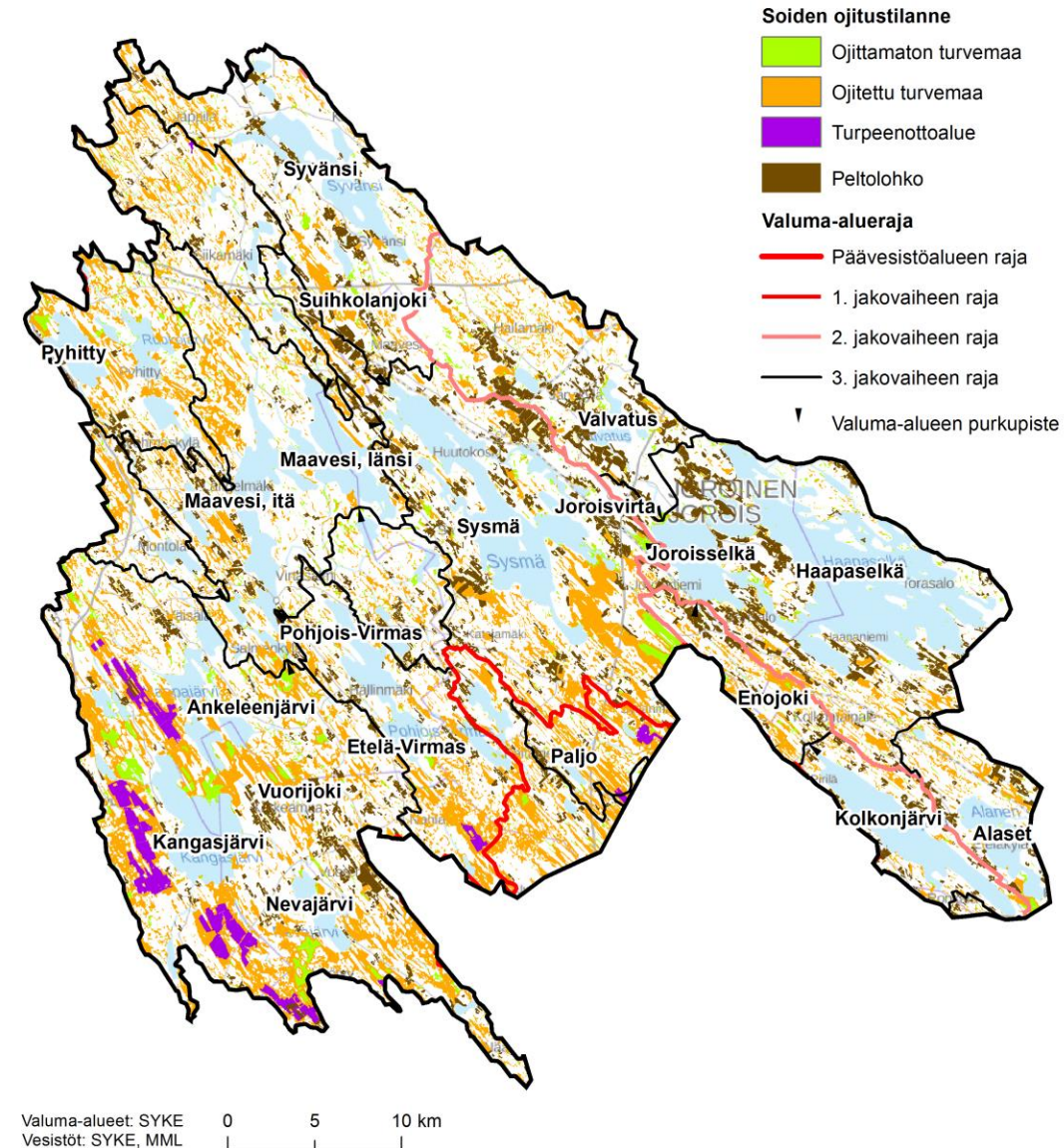
ACWA LIFE-hanke

- Viimeistelty hankehakemus on jätetty EU:lle 1.3.2024. Päätös hankkeen läpimenosta tulee kesäkuun 2024 aikana. Hanke alkaisi vuoden 2025 alusta.
- Kesto olisi noin 7-8 vuotta ja kokonaisbudjetti noin 28 milj, mukana runsaslukuinen joukko ELY-keskuksia ja muita toimijoita
- Hankkeella pyritään vastaamaan vesienhoidon toteutuksen haasteisiin;
 - Vapaaehtoisten toimenpiteiden toteutuminen ja kohdentuminen
 - Puutteet toteutuneiden toimenpiteiden vaikuttavuudessa
 - Rahoitusinstrumenttien kannustavuuden kehittäminen vaikuttavuus ja kohdentaminen huomioiden
 - Eri toimijoiden aktivoinnin, osaamisen ja sitouttamisen vahvistaminen
- Etelä-Savon ja Pohjois-Savon ELY-keskuksilla yhteinen pilottialue (Haettu kokonaisbudjetti 1.8 milj), joka on Virtasalmi – Joroinen kalatalousalue

Hankkeen toimenpiteet (Virtasalmi-Joroinen -pilottialue)

- **Metsätalouden vesiensuojelu** - ennakointi, kuormituksen vähentäminen, vesiensuojelurakenteet:
 - Arkimetsänhoidon uudet suositukset ja työkalut: toimenpiteiden jalkautus, neuvonta ja koulutus koko kalatalousalueella (ESA, POS)
 - Metsätalouden vesiensuojelurakenteiden suunnittelu ja toteutus intensiivialueilla. Vesiensuojelutoimenpiteiden kohdentaminen riskiperusteisesti käyttäen apuna malleja ja paikkatietopohjaisia työkaluja (ESA):
 - **Maatalouden vesiensuojelu** - kuormituksen vähentäminen toimenpiteitä kohdentamalla: (POS)
 - Kosteikkojen rakennesuunnittelu [Joroisselän hoito-ohjelman](#) priorisoinnin mukaisesti
 - Neuvonnan kohdistaminen vaikuttavimmille peltolohkoille, mm. viljelykäytännöt ja maan kasvukunto.
- Vesistökunnostukset**
- Ravintoverkkokunnostukset (2 kpl)
 - Virtavesikunnostukset (1 kpl)
- Innovatiiviset vesistökunnostukset**
- Ravinteikkaan alusveden suodattaminen (Ahvenlampi)

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Kyyveden alueen maasto (tapahtumat)

Kyyvesitalkkarin tapahtumat

- Ke 15.5.2024 Valtakunnallinen kalastuspäivä, Mikkelin satama
- Kesä 2024 Työnäytös Hirsikankaansuon kosteikkotyömaalla
- La 7.10.2023 Lietjärven vesiensuojeluratkaisuihin tutustuminen, Haukivuori
- Ti 19.9.2023 Kyyvesi-Pieksämäki kalatalousalueen Tupailta Pieksämäellä, Partaharjukeskus, Partaharjuntie 361
- Ti 27.6.2023 Rutakonjoen maastoretkeily: vesiensuojelurakenteisiin tutustuminen.
- Pe-la 18.8.-19.8. Mikkelin kalamarkkinat
- La 15.7. Haukivuoren kesämarkkinat
- Pe 14.7. Tupailta Haukivuoren keskustassa entisessä valtuustosalissa
- La 17.6. Luonnonlaidunpäivä Haukivuorella Harjun Maatalous Oy:n tilalla.

Muuta?

- Seuraava kokous: 15.10.2024 klo 13-15
 - Metsäkeskus, maaseutupuoli, Xamk?